

पदार्थविज्ञानातील नोबेल

५५ वर्षांनंतर महिलेला

डॉ. स्ट्रिकलँड यांचा सन्मान; ९६ वर्षीय आशिकन ज्येष्ठ विजेते

डॉ. स्ट्रिकलँड

डॉ. आशिकन

गेरार्ड मौर्यु

असून, आशिकन यांना 'लेझर चिमट्यांच्या (डिझर्स) निर्मितीसाठी

हा पुरस्कार देण्यात आला

आहे. या दोन्ही संशोधनांमुळे 'लेझर फिजिक्स'मध्ये क्रांती घडल्याचे गौरवोद्गार रॉयल स्वीडिश अॅकॅडमीने हे पुरस्कार जाहीर करताना काढले.

स्ट्रिकलँड आणि मौर्यु यांनी 'चिर्पॅड पल्स अॅम्प्लिफिकेश' नावाच्या लेझरची निर्मिती केली आहे. या मोठ्या तीव्रतेच्या आणि कमी लांबीच्या किरणांमुळे विविध वस्तू व जिवंत पेशी अत्यंत अचूकतेने कापता येतात किंवा त्यांना छिद्र पाडता येते. या तंत्रज्ञानामुळे लाखो रुग्णांच्या डोळ्यांच्या शस्त्रक्रिया यशस्वीरीत्या करणे शक्य झाले

आहे. आशिकन यांचे 'ऑप्टिकल चिमट्यांची कल्पना एखाद्या विज्ञान कथेमध्ये शोभणारीच आहे! त्यांच्या संशोधनामुळे अत्यंत छोट्या वस्तू लेझर चिमट्यांच्या मदतीने पकडणे, त्यांचे निरीक्षण करणे व त्यांना हव्या त्या ठिकाणी हलविणे शक्य होते. या चिमट्यांमुळे प्रयोगशाळेत जिवणू, विषाणू व जिवंत पेशींना कोणतीही इजा न करता हलविता येते. वैद्यक शास्त्रातील संशोधनाच्या नव्या शाखा शोधणे, तसेच वैद्यकीय व औद्योगिक उत्पादनांमध्ये या संशोधनाचा उपयोग होणार असल्याचे अॅकॅडमीने स्पष्ट केले आहे. पदार्थविज्ञानासाठीच्या या सुमारे दहा लाख डॉलरच्या पुरस्कारातील निम्मी रक्कम स्ट्रिकलँड व मौर्यु यांना, तर उर्वरित अर्धी रक्कम आर्किन्स यांना प्रदान केली जाईल.

पदार्थविज्ञान आणि महिला

काही संशोधकांनी नुकत्याच पदार्थविज्ञान ही शाखा पुरुष संशोधकांनी उभी केल्याच्या आणि घडविल्याच्या वादग्रस्त विधानाच्या पार्श्वभूमीवर स्ट्रिकलँड यांना हा पुरस्कार जाहीर झाला आहे. मेरी क्युरी यांना १९०३ मध्ये नोबेल पुरस्कार मिळाला होता व त्यानंतर मारिया गोपर्ट-मेयर यांना १९६३मध्ये हा पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. "पदार्थविज्ञानातील महिला संशोधकांनी आनंद व्यक्त करावा, अशीच ही घटना आहे. या संशोधकांपैकी एक असल्याचा मला अभिमान आहे," अशी प्रतिक्रिया स्ट्रिकलँड यांनी व्यक्त केली.